05.10.2022

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Sintonen Harri
StV@eduskunta.fi
00102 Eduskunta

HE 178/2022

Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain, sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuoltolain 52 §:n muuttamiseksi eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

HEL 2022-011541 T 03 00 00

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia, sosiaalihuoltolakia ja pääosin kumottua sosiaalihuoltolakia. Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvästä harjoittelusta suoritettaisiin valtion varoista korvausta hyvinvointialueille, HUS-yhtymälle, Helsingin kaupungille, kunnalle, kuntayhtymälle ja yksityisiä sosiaali- ja terveyspalveluja tai varhaiskasvatuspalveluja tuottavalle yksikölle sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselle.

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvästä harjoittelusta aiheutuu palvelujärjestelmälle välillisiä kustannuksia harjoittelun suunnittelun, harjoittelijan perehdytyksen ja ohjauksen sekä korkeakoulujen kanssa tehtävän yhteistyön muodossa. Kaikkiin sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyy ammattitaitoa edistävää harjoittelua, jonka laajuus on tutkinnosta ja korkeakoulun opintosuunnitelmasta riippuen 45-120 opintopistettä. Ammattikorkeakouluopinnoista merkittävä osa tapahtuu käytännön harjoittelussa.

Esityksen tavoitteena on vaikuttaa siihen, että sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille on tarjolla riittävästi harjoittelupaikkoja, ja että opiskelijan saama ohjaus on laadukasta ja vastaa koulutukselle asetettuja tavoitteita. Esityksen tavoitteena on tukea mahdollisimman hyvät ammatilliset valmiudet omaavan henkilöstön valmistumista alalle. Muutos mahdollistaa ammattikorkeakoulujen maksamista korvauksista luopumisen. Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi arvioi lausunnossaan erityisesti sitä, onko terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamista koskeva hallituksen esitys riittävä ja mitä lisähuomioitavaa esitysluonnoksessa ilmenee.

Harjoittelusopimus

Lakiehdotuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa alueellista koulutusyhteistyötä, koulutuksen työelämävastaavuutta sekä harjoittelun suunnittelussa ja ohjauksessa tehtävää yhteistyötä. Helsingin sosiaali- ja terveystoimi toteaa, että harjoittelusopimusluonnoksen valmistelusta ovat vastanneet yksipuolisesti ammattikorkeakoulut. Ammattikorkeakoulujen kanssa solmittaviin harjoittelusopimuksiin ei ole yhtenäistä hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin kanssa yhteissuunnittelulla valmisteltua riittävän laajaa ja eri näkökulmia huomioivaa sopimusluonnospohjaa.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi ehdottaa lakiluonnokseen muutosta ammattikorkeakouluasetuksen 3 §:n mukaan ammattikorkeakoulututkintoihin johtaviin koulutuksiin sisältyvien ammattitaitoa edistävien harjoittelujen järjestämisestä resurssiensa mukaisesti sosiaali- ja terveysalan tutkinto-opiskelijoille. Helsingin sosiaali- ja terveystoimi ei voi sitoutua sopimuksessa tarjottavien harjoittelupaikkojen tarkkoihin lukumääriin. Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa harjoitteluihin liittyviä haasteita ovat muun muassa toimikentän koko, lisääntyvät opiskelijoiden harjoittelupaikkavarauksien peruuntumiset ja haastava henkilöstötilanne.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala pyrkii tasapuoliseen yhteistyöhön alueen neljän ammattikorkeakoulun kanssa. Opiskelijoiden harjoittelu tulee olla suunnitelmallista ja ohjattua, ja sen yksityiskohdat täsmennetään ammattikorkeakoulun nimeämän opettajan, harjoitteluorganisaation nimeämän ohjaajan ja opiskelijan yhteistyönä harjoittelujakson aikana. Ammattikorkeakoulut ovat vahvasti siirtäneet käytännön- ja työelämäharjoittelujen toteutuksen työelämän vastuulle. Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala esittää, että ammattikorkeakoulun harjoittelusta vastaavan opettajan roolia harjoittelun toteuttamisessa tulisi vahvistaa.

Harjoittelupaikkojen ilmoittaminen

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden harjoittelut toteutuvat pääosin ammattikorkeakoulun sijaintipaikkakunnan perusteella sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintayksiköissä. Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan harjoittelupaikkoja tarjoavat yksiköt ilmoittavat sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulun harjoittelupaikat yhteisesti sovitussa sähköisessä Jobiili-järjestelmässä, johon sisältyvät myös varaukset opintoviikoista sekä harjoittelujen ajankohdista. Helsingin sosi-

aali- ja terveystoimiala pitää tärkeänä, että harjoittelupaikkavaraukset toteutuvat sähköisesti kaikkien tarvittavien harjoittelujaksojen osalta sisältäen myös kansainvälisten opiskelijoiden harjoittelujaksopyynnöt. Lakiesityksen tulee edellyttää kaikkien varauksien sähköistä käyttöä sekä varauksien toteutumistavan uutta suunnitteluyhteistyötä ainakin alueellisesti. Helsingin sosiaali- ja terveystoimi ehdottaa siirtymäaikaa korvauksien hakemisprosessiin tietojen keräämisen, tarkistuksen sekä koonnin vakiinnuttamiseksi.

Harjoittelukustannukset ja -korvaukset

Esityksen mukaan ammattikorkeakoulujen maksamien harjoittelukorvausten arvioidaan kattaneen keskimäärin 17 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden ohjaustoiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Ehdotettu koulutuskorvaus laskennallisin perustein sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoitteluista on 43 euroa harjoitteluviikolta opiskelijaa kohden.

Harjoittelusta aiheutuu välittömiä kustannuksia, kuten työvälineet, suojavaatteet sekä suojavaatteiden, toimikorttien ja pukukaappien vuokrat, minkä lisäksi harjoittelujen kustannuksiin tulee laskea kustannukset kliinisestä opetuksesta ja ohjauksesta, perehdytyksestä, suunnittelusta, tehtävästä yhteistyöstä, sisältöjen kehittämisestä sekä toiminnan arvioinnista, opiskelijaohjaajien osaamisen sekä ammattitaidon ylläpitämisestä ja kasvattamisesta. Lisäksi harjoitteluihin liittyvät hallinnolliset kulut, kuten raportointi, tulee huomioida kustannuksissa.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan näkemys on, että kansainvälisten opiskelijoiden määrän lisääntyminen tulee erityisesti huomioida, koska se edellyttää organisaatiolta uudenlaisia valmiuksia ohjaamiseen mm. englannin kielellä. Englanninkielisessä ohjauksessa joudutaan panostamaan aiempaa enemmän ohjaajien kielellisen osaamisen kehittämiseen, jotta esim. harjoitteluun kuuluvien työtehtävien hoitaminen, kuten lakisääteinen kirjaaminen ja asiakas- ja potilastyöskentely suomeksi sekä ruotsiksi pystytään tekemään harjoittelun aikana nostaen kustannuksia. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden lisäksi toimialallamme on runsaasti terveydenhuoltoalan ammatillisten oppilaitoksien opiskelijoita.

Opiskelijaohjauksen laatu ja alueellinen yhteistyö

Opiskelijaohjauksen laadulla on merkittävä ja suora vaikutus alan vetovoiman lisäämisessä, opiskelijoiden työelämään siirtymisessä sekä organisaatioon sitoutumisessa. Harjoittelupaikkojen saatavuuteen, monipuolisuuteen, toteuttamistapoihin ja harjoittelun laatuun liittyviä kysymyksiä tulee kehittää yhdessä.

Esitetty tavoite luoda hyvinvointialueiden, yhteistyöalueiden ja ammattikorkeakoulujen yhteistyöllä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jäljempänä järjestämislaki) 32 § ja 36 §:ien mukaisia alueellisia yhteistyörakenteita, on keskeinen. Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala pitää merkittävänä sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden ja ammattikorkeakoulujen alueellisia yhteistyörakenteita, joissa huolehditaan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon ammattitaitoa edistävän harjoittelun, työssäoppimisen sekä näyttöjen edellytyksistä ja harjoittelupaikkojen saatavuudesta sekä siitä, että harjoittelu vastaa koulutukselle asetettuja tavoitteita lyhyen ja pitkän aikavälin painopisteiden tarkastelulla pitäen sisällään ennakointiyhteistyön. Helsingin sosiaali- ja terveystoimi esittää, että harjoitteluun liittyviä sisältöjä ja asioista tulisi seurata ja arvioida yhtenäisesti sovituilla mittareilla kansallisesti vertailukelpoisen tiedon saamiseksi.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala yhtyy esityksen näkemykseen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden tehtävästä valtuustokausittaisesta yhteistyösopimuksesta (36 §), jossa on muun muassa sovittava hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan toteuttamisessa sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävistä näissä toiminnoissa. Yhteistyösopimusta valmisteltaessa hyvinvointialueiden on kuultava sosiaali- ja terveysalan koulutusta antavia korkeakouluja sovittaessa koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta (37 §).

Yhteenveto

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi kannattaa esitettyä lakimuunnosta yhdenmukaistaa sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkintojen koulutuskorvausten seuranta- ja rahoitusmenettelyitä sekä niiden läpinäkyvyyttä.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan toteaa, että valtion varoista suoritettavien korvausten tulee olla ammattikorkeakouluharjoittelujen aiheuttamia kustannuksia vastaavat, ja niiden tulee myös sisältää kaikki harjoitteluun liittyvien tehtävien korvaukset huomioiden kustannustason nousun sosiaali- ja terveysministeriöstä annettavassa asetuksessa, jossa tarkemmat säännökset korvauksen suuruudesta kansallisesti määritellään.

Sosiaali- ja terveysalalla tarvittavan osaamisen turvaaminen edellyttää, että sosiaali- ja terveysalan ammatillisten tutkintojen ja korkeakoulututkintojen opiskelijoilla on monipuoliset ja riittävät harjoittelu- ja työssäoppimismahdollisuudet ja, että opiskelijan saama ohjaus on laadukasta. Näin tuetaan osaavan työvoiman saatavuutta.

05.10.2022

Lisätiedot

Anne Heikkilä, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 25073
anne4.heikkila(a)hel.fi

05.10.2022

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan
toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566